

El rei Jaume II, valencià de cor, d'estirp i de naixença

Autor: David Garrido

Data de publicació: 21-09-2019

El rei Jaume II, rei valencià, valencià de cor, d'estirp i de naixença, s'estimava el seu país i parlava la seua noble llengua pàtria i va plantar cara a la Castella amb ínfules supremacistes i hi va reeixir. A ell devem que el país dels valencians arribàs a la riba del Segura. En la línia de l'article anterior, reproduïm el primer article que En David Garrido va publicar sobre aquest rei al 'Diari-la-Veu' el gener d'enguany.

Jaume II, rei valencià de debò, que s'estimava el seu país i parlava la seua noble llengua pàtria. Ell portà les fronteres del

Regne valencià fins a la riba del Segura.

Encara que hui dia es fa difícil de creure, temps era temps hi havia al món reis valencians, valencians de cor, d'estirp i de naixença. Valencians de debò, que s'estimaven el seu país, parlaven la seua noble llengua pàtria, en la qual fins i tot componien versos i, el que és no menys important, plantaven cara a la Castella amb ínfules supremacistes i hi reeixien. Jaume II, de qui ara us parlaré, n'era un. A ell devem que el país dels valencians arribàs a la riba del Segura.

Jaume II no estava per la unitat d'Espanya, si més no, l'Espanya de carassa carpetovetònica, fanfàrria i petulant, que no és pas —no ho ha sigut mai— la nació dels valencians. Jaume II la combaté personalment i la vencé.

Jaume II no suportava els llausangers fatus. A ell, de segur, mai no li hagueren atorgat cap premi de nom de personatge nauseabund, com el que li concediren fa una setmana al senyoret Felipe Juan Pablo Alfonso de Todos los Santos de Borbón y de Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg, rei del «Reino de España» per la gràcia de

Francisco Franco Bahamonde i la politiqueria de xaranga i pandereta, cortesana i llepaculaire, en cerimònia oficiada pel lacai de províncies Sr. Joaquim —àlies Ximo— Francesc Puig i Ferrer. Jaume II no estava per la unitat d'Espanya, si més no, l'Espanya de carassa carpetovetònica, fanfàrria i petulant, que no és pas —no ho ha sigut mai— la nació dels valencians. Jaume II la combaté personalment i la vencé. Contra les «glòries a Espanya» que, segles a vindre, havien d'ofrenar —i bramar— els partidaris exaltats de la degeneració pàtria, Jaume II despertà el ferro i obligà el rei de Castella a acceptar que la vall del Vinalopó, l'Alacantí i el Baix Segura eren del Regne dels valencians. Jaume I, l'avi, inicià l'empresa, i ell, el nét, la completà. La Catalunya irredempta en què s'havien convertit les terres de l'antic soldanat dels Ban? H?d des de 1266, quan Jaume I les conquerí, amb Jaume II tingueren l'oportunitat d'esdevenir un Regne catalanesc més, com ho eren Mallorca (aleshores Mallorques) i València. La disputa amb els castellans, amb una guerra èpica que tingué en la presa del castell d'Alacant, descrita pel cronista Ramon Muntaner, un dels moments de major glòria de les armes catalanes, acabà amb el repartiment d'aquelles terres i l'ampliació del Regne de València fins a la vila limítrof d'Oriola, des d'aleshores clau del país contra Castella i segona capital dels valencians.

Rei emblemàtic i rei símbol del Regne dels valencians, hi ha qui, en els temps recents d'autonomia regional de tres al quart, ha enllefernat la memòria de tan egregi home d'estat valencià convertint-lo en marca d'un xiringuito PePero, la «Fundació Jaume II el Just» de trist record i ara en liquidació. En temps de traure pit, Francisco —àlies «el Curita»— Camps, amb la col·laboració del seu conseller de «cultura» (aleshores el taral·lirot de l'Esteban González Pons), s'empescà a convertir les ruïnes del monestir de la Valldigna, a Simat, en temple per a aquellarres de valenciania amb pinzellada històrica de glamour. Era l'any 1999. Ací engega la fundació amb el nom del promotor del monestir, el mateix que convertí la vall d'Alfàndec (el nom àrab, d'al-handaq, «la vall») o de Marinyén en la Valldigna, el rei Jaume II, al qual —veges tu!— li afegixen l'epítet no valencià de «Just», i apa, a córrer! La ignorància és molt agosarada i no els demanem la lluna en un cove als setciències del PP, ni a ells ni als bajoques que des de càtedres estultes per la inòpia els han donat cobertura. Al capdavant, ja veiem com ha acabat l'experiència: un desastre! El que no és, precisament, «just», és la fotracada de milions que han anat a parar a les butxaques golafres de la gernació de «ionquis dels diners» que es prodiguen al partit de la rància dreta espanyolista. I —vegeu!— sense cap mena de vergonya, que no la coneixen, i atrevint-se a embrutar el nom d'un heroi valencià. Ell, si fóra viu, bé que els correria a espardenyades de la Valldigna al Miquelet.

Jaume II fou el promotor del monestir de la Valldigna, dependent de Santes Creus. A partir d'això, la vall d'Alfàndec o de Marinyén es convertí en la Valldigna. En temps més recents, la megalomania de Paco "el Curita" Camps ha volgut fer de les ruïnes del lloc (a la imatge), "temple espiritual, històric i cultural de l'antic Regne de València" (Estatut valencià descafeïnat, reforma de 2006, article 63). Ja veieu com ha acabat: fotracada de milions que han anat a parar a les butxaques golafres de la gernació de «ionquis dels diners» que es prodiguen al PP o partit de la rància dreta espanyolista.

Príncep nascut a València

Pere, el primer fill de Jaume I i l'hongaresa Violant, era el pare de Jaume. Nat a València, la ciutat de la desembocadura del Túria es convertí en la seua llar. Aquell nou regne de catalans que emergí sobre terra on encara vibrava l'algaravia era encara un país en disputa, amb unes fronteres meridionals no gens clares. Jaume I s'atenia als tractats signats amb els castellans, però Pere en desconfiava. El rei de castellans i lleonesos, Alfons X, s'havia atrevit —desvergonyit!— a atiar la resistència sarraïna al sud del Regne, quan de Jaume I, el pare de Pere, havia rebut l'amor filial de sogre.

Pere, II segons la tradició dinàstica i I per als valencians (els aragonesos, però, el compten com a III), fou la persona que posà fi, definitivament, a la segona rebel·lió dels andalusins del sud valencià, que tingué el seu punt àlgid quan un exèrcit catalanoaragonès fou vençut a Llutxent el 23 de juny de 1276. Prèviament, Pere havia contret matrimoni amb la filla del rei Manfred de Sicília, Constança de Hohenstaufen, a Montpeller, el 13 de juny de 1262. El Regne de Sicília comprenia aleshores Sicília i Nàpols. Aquest enllaç havia de resultar determinant en el futur de la monarquia catalanoaragonesa, puix que significaria el punt de partida de l'expansió catalana (valencians, òbviament, inclosos) per la Mediterrània. El matrimoni residí a València, una ciutat encara amb l'empremta del recent passat andalusí. Bé, més aïna a València s'establí la princesa siciliana amb tot el seguici que l'acompanyava. Les dames: na Sibil·la, na Gaieta, na Benvinguda, na Mariola, na Joaneta, na Sandutxa, la influent na Bel·la (mare del futur almirall Roger de Llúria) i tantes d'altres, entre catalanes i sicilianonapolitanes, incloses les quatre serventes de raça negra importades de Sicília, on era costum que les africanes de pell d'atzabeja servissen a les cases dels rics.

Constança de Hohenstaufen, filla del rei Manfred de Sicília, era la mare de Jaume, el futur Jaume II. S'establí a València, amb tot el seguici que l'acompanyava: les dames na Sibil·la, na Gaieta, na Benvinguda, na Mariola, na Joaneta, na Sandutxa, la influent na Bel·la (mare del futur almirall Roger de Llúria) i tantes d'altres, entre catalanes i sicilianonapolitanes, incloses les quatre serventes de raça negra importades de Sicília, on era costum que les africanes de pell d'atzabeja servissen a les cases dels rics.

Constança era una adolescent de tretze anys quan la maridaren amb Pere de Catalunya i Aragó, que en tenia vint-i-dos. El primer fill del matrimoni, Alfons, nasqué a València, al palau del bisbe, el 4 de novembre de 1265. El segon, Jaume, vingué al món dos anys després, el 10 d'agost de 1267, possiblement al rehabilitat palau del Real, ja convertit en l'alberg de la família reial quan era a València. Deu dies després d'infantar, princesa i nadó partiren cap al Puig, a donar gràcies a la Mare de Déu pel feliç natalici. L'endemà, a bord d'una galera el seguici partí cap a Tarragona. L'arquebisbe Benet de Rocabertí havia de ser qui batejàs el petit Jaume, a terra del Principat. Rebé l'aigua del baptisme a Constantí, població que tenia el prelat metropolità tarragoní com a lloc d'esbarjo. Jaume no oblidà mai la seua vinculació amb Tarragona per aquest fet i, ja rei, organitzà una expedició a Orient per a obtenir les relíquies de santa Tecla, patrona de la ciutat arquebisbal, que rebé del rei Oxin de la Petita Armènia.

El petit Jaume, fill del rei Pere i Constança, rebé l'aigua del baptisme a Constantí, població que tenia el prelat metropolità tarragoní com a lloc d'esbarjo. Jaume no oblidà mai la seua vinculació amb Tarragona per aquest fet i, ja rei, organitzà una expedició a Orient per a obtenir les relíquies de santa Tecla, patrona de la ciutat arquebisbal, que rebé del rei Oxin de la Petita Armènia.

Rei de Sicília

Amb la mort de Manfred (1266), el seu sogre, desposseït del Regne de Sicília pel papat aliat de França, Pere es convertí en l'hereu i l'esperança dels Hohenstaufen, la dinastia que havia regit l'Imperi i gran part d'Itàlia, i dels seus partidaris, els gibel·lins. Precisament, per això mateix mai no caigué bé ni al papat ni a França que Jaume I permetés el matrimoni de Pere amb Constança. Pere, una vegada traspassat el seu pare, atengué les crides que li feien de Sicília, on rere foragitar els Hohenstaufen s'havia entronitzat Carles d'Anjou, el germà de Lluís IX de França. Atenció!: Carles i Lluís eren fills de Blanca de Castella, filla d'Alfons VIII, i Castella —ai Castella!— simpatitzava amb els francesos. La revolta dels sicilians contra els francesos, les anomenades Vespres Sicilianes de dilluns de Pasqua (30 de març) de 1282, donaren l'excusa a Pere de Catalunya i Aragó a intervenir a Sicília, on desembarcà, a Tràpani (Tràpena en català medieval), el 30 d'agost. Si llegim el cronista Bernat Desclot, l'espurna de la revolta fou que en mig d'una festa, a Palerm, els soldats francesos de Carles «metien llurs mans a les mamelles de les dones». I vet ací, la libidinositat lasciva dels «ribauts» fou contestada per un avalot popular que aviat s'estengué per tota Sicília. La tocada de pits a les palermitanes fou la guspira que encengué el foc de la rebel·lió, però al darrere hi havia una conspiració antifrancesa encapçalada pel salernità Giovanni da Procida (catalanitzat Joan de Pròixida), que el rei Pere recompensà pels seus serveis al Regne de València. És l'origen dels Pròixida o Pròixita, un llinatge valencià de prohoms que fins i tot donà poetes en el bell catalanesc del país, com és el cas de Gilabert de Pròixida que visqué a la fi del segle XIV i que, en el futur, promet dedicar-li un capítol de les nostres «Memòries històriques».

La revolta dels sicilians contra els francesos, les anomenades Vespres Sicilianes de dilluns de Pasqua (30 de març) de 1282, donaren l'excusa a Pere de Catalunya i Aragó a intervenir a Sicília, on desembarcà, a Tràpani (Tràpena en català medieval), el 30 d'agost.

Convertit en rei de Sicília, Pere II, però, no aconseguí treure Carles d'Anjou de Nàpols. El papa, el francès Martí IV, s'empipà com una mona contra els catalans. Excomunicà el rei català i organitzà una croada contra Catalunya que encapçalaria el rei de França Felip III. Ja veieu, un altre Felip tocant els testets als catalans. Els Països Catalans respongueren a la defensa del país, els aragonesos es negaren a combatre, tot argumentant que els francesos

atacaven Catalunya i no Aragó, i el rei de Castella, Sanç IV, cosí de Pere, es féu l'orni. No obstant això, l'exèrcit francès fou estrepitosament derrotat pels catalans. Felip III, dit le Hardi «l'Ardit», morí de la impressió, els aragonesos acotaren el cap i, finalment, al rei castellà, que anava per la vida d'espanyol estirat, ja l'apanyarien. La catalanofòbia —o valencianofòbia, que ve a ser el mateix— espanyola és endèmica. I això —ostres!— que la mare del Sanç era la filla de Jaume I. En fi, Pere no li ho perdonà mai al seu cosí castellà, ni tampoc ho feren els fills de Pere, Alfons i Jaume. Arribat el moment, ja li passarien comptes al castellà.

A Pere, convertit en «el Gran» per les seues victòries a Sicília i contra els francesos, no li donà temps a gaudir del triomf. De manera sobtada emmalaltí i poc després morí a Vilafranca del Penedès, la nit del 10 a l'11 de novembre de 1285. El seu fill major heretà la Corona de catalans i aragonesos, llevat de Mallorca i la Catalunya del Nord que continuaren en mans de Jaume II de Mallorca. Jaume, el secundogènit, heretà Sicília, on fou coronat, a Palerm, el 2 de febrer de 1286. Tenia vint anys aleshores. Com que no era la branca primogènita de la família «d'Aragó», el seu escut era quarterat amb les armes catalanes i les dels Hohenstaufen. Jaume (I de Sicília) heretà un país en guerra, enfrontat a la part continental (Calàbria, Apúlia, Càpua, Terra di Lavoro) contra els angevins francesos. El papa, ara Honori IV, també excomunicà Jaume, i la mare Constança. Roger de Llúria, l'almirall de Pere «el Gran» lluny, Jaume convertí en comandant de la seua flota el català Bernat de Sarrià, un altre importantíssim homenot membre d'una família establerta al Regne de València, des que al seu pare, de nom Vidal, Jaume I li concedí terres a la Marina Baixa en 1259. Bernat armà dotze galeres i prengué l'illa de Capri, des d'on fustigà els angevins de Nàpols. Un altre català amb arrels a la nova Catalunya que era València, Berenguer de Vilaragut, escometia amb les seues galeres les costes de Calàbria i Apúlia en mans dels francesos. Amb la col·laboració de les galeres del seu germà Alfons II (I de València), la flota catalanosícula, comandada per Roger de Llúria, derrotà totalment la flota angevina —d'Anjou— al golf de Nàpols el 5 de juny de 1284. Caigué presoner l'hereu de Carles, el futur Carles II «el Coix». La victòria assentà definitivament els catalans a Sicília, a l'illa, i confirmà la supremacia dels vaixells catalans a la Mediterrània.

La flota catalanosícula, comandada per Roger de Llúria, derrotà totalment la flota angevina —d'Anjou— al golf de Nàpols el 5 de juny de 1284. Caigué presoner l'hereu de Carles, el futur Carles II «el Coix». La victòria assentà definitivament els catalans a Sicília, a l'illa, i confirmà la supremacia dels vaixells catalans a la Mediterrània.

Rei de Catalunya i Aragó

Alfons II, que ha passat a la posteritat amb els qualificatius de «el Franc» i el «Liberal», morí sobtadament, amb vint-i-sis anys, a Barcelona, el 18 de juny de 1291. Ajudà el germà a Sicília i també passà a la posteritat per haver estat el conqueridor de Menorca, encara en poder musulmà. El seu matrimoni amb Elionor d'Anglaterra, filla del rei anglès Eduard I, no tingué temps a fructificar. Jaume «el de Sicília» passava a ser ara el rei de catalans i aragonesos, sense renunciar a continuar sent rei dels sicilians. La guerra contra els francesos i el papa que els recolzava, doncs, continuà.

Mentrestant, a Castella havia esclatat la crisi dinàstica derivada de la mort d'Alfons X. El primogènit castellà, Ferran, mort en 1275, no havia sobreviscut al pare, i a la mort d'Alfons X, el secundogènit Sanç IV volia tota l'herència per a ell, quan el rei traspassat havia determinat que Sanç heretaria Castella i el seu nét Alfons (fill de Ferran) Lleó. Alfons X morí en 1284 i la seua esposa, la catalana Violant, agafà la nora (la princesa Blanca de França) i els néts i se'ls emportà a la seua pàtria, lluny de l'avarícia de l'altre fill Sanç, a qui fins i tot la mare li veia el llautó. Ep! El Sanç era un bon pardal, de debò, capaç de conspirar contra el seu pare per a arrabassar-li el tron. I, així, els anomenats «infants de la Cerda», Alfons i Ferran, acabaren als Països Catalans, en concret reclosos al castell de Xàtiva. A Pere, bé que li venia tenir-los sota custòdia. Eren ni més ni menys que la branca primogènita de la casa reial de Castella i Lleó, els quals també tenien els seus partidaris. El rei Pere es mostrà disposat a furgar en la ferida contra el Sanç, però morí; i el nou rei Alfons «el Franc» també. En 1288, de Xaca estant, Alfons de Catalunya-Aragó el reconegué públicament rei de Castella i Lleó i es comprometé a ajudar-lo. A canvi, Alfons «de la Cerda», així dit, encara que en català caldria dir «de la Cerra», puix que era el malnom del primogènit d'Alfons X, que nasqué amb un pèl al pit o a l'esquena dur com una cerra. I bé, a canvi que ajudaria el rei catalanoaragonès a Alfons «de la Cerda»? Doncs a canvi —atenció!— de Múrcia. Ep! —li recordava Alfons el rei al seu cosí Alfons que volia ser rei— que Múrcia la conquerí el seu avi. I sí, certament, Múrcia la conquerí Jaume I i la repoblà amb els seus súbdits, majoritàriament catalans, cosa que reconeixia tothom, fins i tot els castellans (no hi ha cronista que no ho diga). Aleshores a Múrcia, val a dir-ho, no existien païos del pelatge del PePero Teodoro García Egea o monstruositat espanyolista semblant. Com apuntava el cronista Ramon Muntaner, a Múrcia «són vers catalans e parlen de bell catalanesc del món». Això cou als espanyols, més que una fiblada de tàvec, però què hi han de fer? És la història. I si a Múrcia eren catalans, cosa indiscutible a l'època, què havien de fer el Pere «el Gran», l'Alfons «el Franc» o el Jaume II? Eixamplar la base com els prucesistes descafeïnats? Directament la prenem i s'ha acabat. I a Múrcia, a més a més, ben contents.

Jaume I (a la imatge) conquerí Múrcia i la repoblà de catalans. Com apuntava el cronista Ramon Muntaner, a Múrcia "són vers catalans e parlen de bell catalanesc del món". Això cou als espanyols, més que una fiblada de tàvec, però què hi han de fer? És la història. I si a Múrcia eren catalans, cosa indiscutible a l'època, què havien de fer el Pere "el Gran", l'Alfons "el Franc" o el Jaume II? Eixamplar la base com els prucesistes descafeïnats? Directament la prenem i s'ha acabat. I a Múrcia, a més a més, ben contents.

Múrcia era una anomalia històrica i en certa manera hui dia encara ho és. Els tractats amb Castella, ai això de la no unilateralitat!, havien obligat els catalans a encongir les fronteres fins a l'absurd al Regne de València. Pere «el Gran» ja posà el crit al cel i Alfons X, que li veié les orelles al llop, acceptà de grat cedir la Vall d'Aiora al Regne de València i Pozuelo, Puello i Ferrellón (a la regió del Moncayo) a Aragó. Alfons «el Franc», una vegada rei, estigué disposat a embarcar-se en l'empresa (Múrcia a canvi de l'ajut a Alfons «de la Cerda»), però no tingué temps a implementar-la. Jaume II, quan accedí al tron catalanoaragonès, preferí d'antuvi oblidar-se'n, mentre estigué entretingut a la guerra de Sicília. Ara bé: quan la guerra acabà (tractat d'Anagni, 1285), s'alliberà de les obligacions sicilianes i decidí anar a per Múrcia sense contemplacions. Jaume II esperà el moment oportú per a assestar el colp, que s'esdevingué quan Sanç IV morí, el 25 d'abril de 1295, deixant un xiquet de deu anys com a successor i qüestionat.

La conquesta de Múrcia

A Jaume II allò d'un regne tan gran a ponent seu no li feia cap gràcia. Ell recolzaria Alfons «de la Cerda», que li cediria a canvi Múrcia, però és que, a més a més, Castella i Lleó eren tan grans que, com escrigué Jaume II al papa Bonifaci VIII, «pot a tot bastar». Ja posats, a Alfons «de la Cerda» li havia de correspondre Castella amb Toledo, Còrdova i Jaén, mentre que a l'altre fill d'Alfons X, l'infant Joan, que era recolzat per Portugal, es quedaria amb Lleó, amb Galícia, Extremadura i Sevilla. El fill de Sanç IV es quedava sense res. I tot això —pensava Jaume II— amb la benedicció del papa, que no debades el rei d'Aragó i comte de Barcelona era el gonfanoner i capità general de l'Església (honors concedides per Bonifaci VIII). Jaume II preparà dos exèrcits: un que atacaria Castella per Aragó, comandat per l'infant Alfons «de la Cerda», i el reial que aniria a Múrcia i l'annexionaria.

Les hostilitat s'iniciaren en abril de 1296. L'exèrcit es traslladà per la mar de València a la costa de l'Alacantí. El castell d'Alacant oferí resistència i fou pres a l'assalt en una acció èpica en la qual intervingué el rei català en persona. Després d'això, per a evitar Elx, en poder del noble don Juan Manuel, que Jaume II esperava que el reconegués com a rei de Múrcia, es traslladà per mar fins a la gola del Segura i fundà la població de nova planta de Guardamar. Des d'aquí, tot seguint el riu, arribà a Oriola i després a Múrcia, que es rendí sense resistència el 15 de juny. A primers d'agost Jaume II donava per finalitzada aquesta primera campanya, que encara necessità de dues més per a controlar el territori.

El castell d'Alacant, a la imatge, fou l'única resistència significativa que trobà Jaume II quan envaí el Regne de Múrcia en

1296. La campanya acabà a les primeries d'agost. Múrcia s'havia retut sense resistència.

Jaume II intentà crear un Regne de nova planta a Múrcia, com el seu avi havia fet a València, però, la guerra s'encallà i, finalment, optà per signar la pau amb el successor de Sanç IV, el rei Ferran IV, amb la mediació del rei Dionís de Portugal. Alfons «de la Cerda» s'havia estavellat a Castella i Jaume II cercà la fi de les hostilitats. La pau s'aconseguí sobre la base de la divisió d'allò que havia estat el Regne de Múrcia, a Torrellas, a la falda del Moncayo, el 8 d'agost de 1304. La part septentrional, l'ara sud valencià, passà definitivament a la sobirania de Jaume II. El tractat final, però, necessità d'ajustaments a la frontera i d'això que es definís la frontera definitiva a Elx, el 19 de maig de 1305. Jaume II, per sengles privilegis datats el 17 i el 25 de juliol de 1307, annexionà totes les terres afectades al Regne de València, que així completà la seua estructura geogràfica. Atenció: amb l'afegit de Favanella, Jumella i Cabdet, que també foren integrades al Regne valencià.

Jaume II entre catalans i aragonesos

L'erudit historiador Jesús Ernest Martínez i Ferrando, el millor biògraf de Jaume II fins al moment no superat, deia de Jaume II: «Diverses facetes de la personalitat de Jaume II permeten de considerar aquest monarca com el més racial, el més representatiu del seu llinatge català entre tots els que governaren els territoris de la Corona d'Aragó». Ep! Martínez i Ferrando era valencià, català de València com li agradava dir. Certament, el seu regnat fou de joia per a la nació catalana, que arribà fins a la grega Atenes (Cetines en el català de l'època). Jaume II completà el mapa dels Països Catalans a la Península Ibèrica i, a més a més, obtingué el dret d'entronitzar-se a Sardenya, que li concedí el papa Bonifaci VIII. A Sicília el seu germà Frederic fou rei i, malgrat les diferències en un primer moment, finalment regnà la col·laboració entre tots dos germans. I, no menys important, arribà a un acord amb el seu oncle Jaume II de Mallorca. El catalanoaragonès no li prendria el regne, però el mallorquí havia de reconèixer-lo com el seu senyor.

I pensant en els reis de tots tres reialmes catalans, Catalunya-Aragó, Mallorca i Sicília, el cronista Ramon Muntaner elaborà l'exemple de la mata del jonc: «la mata del jonc ha aquella força que, si tota la mata lligats ab una corda ben forts, e tota la volets arrencar ensems, dic-vos que deu hòmens, per bé que tiren, no l'arrencaran, ne encara con gaire més s'hi prenguessin; e si en llevats la corda, de jonc en jonc la trencarà tota un fadrí de vuit anys, que sol un jonc no hi romandrà, E així seria d'aquests tres reis, que si entre ells havia divisions neguna ne discòrdia, ço que Déus no vulla, fets compte que han de tals veïns que pensarien de consumir la un ab l'altre. Per què és mester que d'aquest pas se guarden; que mentre tots tres sien d'una valença, no tement tot l'altre poder del món, ans, així com davant vos he dit, seran tots temps sobirans a llurs enemics».

Aquest exemple muntanerà serviria molt bé hui dia per a il·lustrar el perquè de la decadència de la pàtria de Jaume II. La unió de les tres branques del país, que no cal insistir en quines són, les faran tots temps sobiranes a llurs enemics. Bé, no us descobrisc la sopa d'all, però aquesta és, en definitiva, la fórmula única per a l'alliberament dels Països Catalans. Els enemics, ben poderosos, bé que ho saben i faran mans i mànigues perquè els catalans continuem perduts en ambigüitats, obcecats en divisions de campanar i discòrdies de tants caps tants barrets.

L'apel·latiu "el Just" referit a Jaume II aparegué en la ploma de l'historiador aragonès del segle XVI Jerónimo Zurita, a la imatge, que deia que Jaume II rebé el nom de «justicier» perquè donà l'aprovació al capítol de cort de les Corts aragoneses de l'any 1300 celebrades a Saragossa. En aquelles Corts els aragonesos reclamaren que eren aragoneses la Ribagorça, el Sobrab i la Llitera fins a la clamor d'Almacelles, per on passa en l'actualitat la frontera entre el Principat de Catalunya i l'Aragó.

Altrament, a Jaume II li ha estat posat el sobrenom de «el Just», però això no ha estat, precisament, per cap fet heroic que hagués protagonitzat, ni tampoc per cap benefici atorgat a les terres ara valencianes. Aquest apel·latiu aparegué segles després i mercè a l'historiador aragonès del segle XVI Jerónimo Zurita, que deia que rebé el nom de «justicier» perquè donà l'aprovació al capítol de cort de les Corts aragoneses de l'any 1300 celebrades a Saragossa. En aquelles Corts els aragonesos reclamaren que eren aragoneses la Ribagorça, el Sobrab i la Llitera fins a la clamor d'Almacelles, per on passa en l'actualitat la frontera entre el Principat de Catalunya i l'Aragó, la qual, com bé és sabut, separa els territoris de llengua catalana d'una i l'altra banda. Les Corts catalanes de 1305, òbviament, protestaren, però Jaume II donà per bones les al·legacions aragoneses, que argumentaven que els senyors del Sobrab i la Ribagorça havien estat vassalls dels reis d'Aragó abans de la unió amb el comtat de Barcelona. I d'això ve que els aragonesos diguessen que Jaume II els havia fet justícia —a ells, és clar— i el considerassen rei «justicier», posteriorment convertit en «el Just» per algun historiador a través de la lectura de Zurita.

David Garrido

Diumenge, 27 de gener de 2019 06:00h

<https://www.diarilaveu.com/apunt/87478/el-rei-jaume-ii-valencia-de-cor-destirp-i-de-naixenca>